

Universitetet och allmänintresset

På universiteten finns en viktig del av vårt samhällsliga kunskapskapital samlat. Det är därför inte ointressant hur denna kompetens tas i anspråk exempelvis som remissorgan för offentliga utredningar. Ett universitet bör ha möjligheter att göra mycket allsidiga bedömningar av utredningsbetänkanden. Som exempel kan nämnas att vid Uppsala universitet tillsattes för remissbehandling av sysselsättningsutredningens slutbetänkande *Sysselsättningspolitik för arbete åt alla*, SOU 1979: 24, en kommitté på tio personer representerande sju olika institutioner: ekonomisk historia, kulturgeografi, nationalekonomi, pedagogik, socialmedicin, sociologi och teknologi.

Det är troligt att grundligt genomarbetade remissyttrandanden från kvalificerade expertgrupper av detta slag kan bidra till ett förbättrat beslutsunderlag för våra politiker.

Det slutliga ansvaret för detta remissyttrandandes innehåll vilar på universitetets styrelse. I ovan nämnda fall stoppades kommitténs förslag genom en aktiv insats av en av företrädarna i styrelsen för det sk allmänintresset, nämligen ingen mindre än huvudsekreteraren i sysselsättningsutredningen.

För att förstå hur en sådan situation kan vara möjlig är det lampligt att gå tillbaka till 1968 års högskoleutredning, U68, vilken utformade de riktlinjer som gäller för den nya högskola vi har sedan mitten av 1970-talet. Styrelsen (i Uppsala konsistoriet) är universitetets högsta beslutande organ med ett övergripande lokalt ansvar för planering m m av framtidens grundläggande utbildningen. Styrelsen är sammansatt av företrädare för verksamheten, dvs för utbildning och forskning, för anställda och studerande samt för vad som brukar benämnas allmänna intressen.

En utgångspunkt för U68-utredningen var att högskoleutbildningens allmänna roll i samhället gör det naturligt att högskolornas styrelser har en stark forankring i allmänna intressen och i arbetsli-

vet. Sannolikt menade utredningen att universiteten från avnämarna av universitetsutbildad arbetskraft härigenom skulle komma att tillföras för exempelvis utbildningsplaneringen värdefull erfarenhet och kompetens.

I U68-utredningen talar man om nödvändigheten av ett förtroendefullt förhållande mellan universitetsstyrelse och berörda grupper inom läroanstalten. Utredningen är övertygad om att detta skall kunna förverkligas även om högskolan leds av en styrelse som delvis består av personer som inte är verksamma i högskolan. Enligt remissyttrandet på U68-utredningen från samhällsvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet är det också foljdriktigt att man godtar ett inslag av representation för allmänna intressen i högskolans styrande organ om man har accepterat tanken på en starkare yrkesanknytning av högskoleutbildningen.

Vad gäller utbildningsplanering torde det knappast föreligga några mera betydande motsättningar mellan företrädarna för verksamheten och företrädarna för samhällsintresset. I utredningen tar man emellertid för givet att intressekollisioner heller inte skall komma att föreligga inom någon annan del av universitetets verksamhetsfalt; särskilt understryker utredningen vikten av forskningens frihet att inom ramen för de givna resurserna välja objekt och metoder samt presentera resultaten på lämpligt sätt.

Så länge resultaten av forskningen presenteras i vetenskapliga tidskrifter och i avhandlingar uppstår inga intressekonflikter. När forskare och lärare vid universitet, med utgångspunkt från sin allmänna vetenskapliga kompetens inom sina respektive områden, tillsammans och i universitetens namn uttalar sig i en fråga föreligger däremot omedelbart en risk för intressekollision mellan dem som är verksamma i högskolan och representanterna för allmänintresset. Det torde nämligen vara så att dessa representanter för det allmänna intresset i sin egen-

skap av styrelseledamöter inte endast företräder universitetet utan även sin egen organisation etc.

I en sådan intressekonflikt vid Uppsala universitets konsistorium avseende remissyttrande över sysselsättningsutredningen, drog det allmänna intresset det längsta strået. Anmärkningsvärt nog föll "de sista athenarna" rektorsparet Holmdahl-Stromholm, undan för "allmänna

intresset". Vare sig inom universitetets avgränsade värld eller samhället i övrigt mår det demokratiska systemet bra av censur. Troligen gör därför företrädarna för allmänna intresset den största samhällsnyttan genom att avstå från att delta i beslut där intressekonflikter av ovanstående slag föreligger.

Christian Nilsson